

L'urbanisaziun en il chantun Grischun

La Terra Grischuna dat insaquantas invistas

■ **(anr/gc) Sco quai ch'i stat en la novissima ediziun da la Terra Grischuna (5/2011), existan duas furmas d'urbanisaziun: D'ina vart munta quai schlargiament da la furma d'abitar urbana – e da l'autra vart èsi manegià il comportament da la populaziun sco en las citads.** Talas cleras furmas dad urbanisaziun pon ins constatar en la Vallada renana grischuna cun ses 25 000 abitants tranter Cuira e Fläsch. La situaziun è favuravla en plirs regards cun in'aut standard da viver, bunas colliaziuns da traffic, sco era cun ils territoris da sport en la vischinanza. Cunquai ch'ils cunfins vesaiVELS tranter las diversas vischnancas svaneschan adina dapli, sa dumondan ins, schebain questa vallada daventia ina citad.

La Terra Grischuna fa in viadi tras il Grischun urban. En noss Chantun datti be tschintg citads: Glion, Farschno (Fürstenau), Cuira, Maiavilla e Tavau. Il pli pitschen è Farschnò en Tumliastga ch'era antruras center administrativ dal prinzi-vestg da Cuira. Tar la citad s'audan in agen dretg, far martgà, atgna dregira e circumdada da mirs. La pli grondada ed autsituada citad, Tavau, è s'avanzada a citad, cura ch'ella ha già 10 000 abitants.

zada a citad, cura ch'ella ha già 10 000 abitants.

Cuira vegn preschentà tant sco center urban ed alpin. Qua vegn purschì bler tras 500 fatschentas, 130 restaurants e bars e cun ina ritga scena culturala. Quai tut dettia a la chapitala grischuna ses scharm per propi. – Che la citad saja urbana e la campagna rurala pon ins bain constatar sociologicamein ed economicamein, mo na pli architectonicamein. Pertutgant bajetgs daventa la citad adina dapli in vitg ed il vitg ina citad. Mintgant stattan ins en quest regard sin il chau, cu ins vesa tscherts edifizis.

Sut il titel «Citad per duas emnas» vegn allegà ch'ils vitgs da purs ed aclas d'antruras èn sa sviluppads a lieus che han per insaquants dis ad onn tanta populaziun sco ina citad. Tenor quella ha era l'entira infrastruttura da sa drizzar. Sco exempel vegn menziunà Arosa cun ses 2 300 abitants. Mo tranter Nadal e Bumaun chattan ins qua pli che 20 000 giasts.

Suttaposta a midadas permanentas è era la moda, che sa midia, ma che sa repletia adina puspè – tant en la citad sco sin la campagna. Quai ch'è moda en la

citad è era schic sin la campagna. – L'Engiadina auta vegn preschentada sco ina regiun urbanisada. Durant la stagiun datti là en ils territoris da skis grondas frequenzas. Dapi 2005 èn dentant 1 000 letgs d'hotels svanids. Perencunter è il dumber da segundas abitaziuns – cun letgs fraids – creschì per 58 per tschient – e l'abitar è daventà adina pli char per ils indigens. Cun plans e concepts surcomunals vulan ins cuntanscher in svilup differenzià en quest spazi da viver uschè dumandà. – Per numerus products ord il Grischun han ins duvrà nums da lieus da cura, da pizs e dal Chantun. Be paucs han procurà che tals vegnian protegids per uschia cuntanscher resonanza mundiala. In exempel è St. Moritz.

En ses magazin maina la Terra Grischuna en Val S-charl, sin in'excursiun da Plan Lo a Soglio en Bergiaglia ed ina visita tar il musicist grischun *Urs Leonhardt Steiner*. Stà èn ins era tar l'impiedi da vesida *Arno Tschudi*. Cun insaquantas impressiuns dal Festival Uncool a Poschiavo vegn la zunt infurmativa e bain redigida ediziun novissima dalla Terra Grischuna concludida.